

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petiti vrti a Din 2.-, do 100 vrti a Din 2.50, od 100 do 300 vrti a Din 3.-, večji inzerati petiti vrsta Din 4.-. Popusti po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.-, za inozemstvo Din 25.-. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica šte. 5
Telefon: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Smetanova 44/I. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26. — CELJE, celjsko uredništvo, Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE, Ob kolodvoru 101.
Račun pri poštnem čerkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Izid senatskih dopolnilnih volitev:

Nacionalna fronta: 321 g'asov Klerikalna fronta: 86 glasov

Zadnji ostanki klerikalne vojske so hoteli omajati nacionalno fronto v Sloveniji, pa so doživeli katastrofalen poraz

Včeraj so se po vsej državi vršile senatske nadomestne volitve. Največje zanimanje je vladalo za izid volitev v dravski banovini, kjer je poleg JNS vložila svojo listo tudi klerikalna stranka. Klerikalci so postavili na noge vse svoj nekdanji agitacijski aparat in se poslužili vseh svojih starih predstojanjskih metod, da bi zagurali uspeh svoje liste. V popolni svobodi in ob absolutni nevtralnosti oblasti sta se tako še enkrat pomerili v Sloveniji nacionalna in klerikalna fronta. Izid volitev pa je pokazal, da je slovensko ljudstvo po svoji ogromni večini v nacionalnem taboru in da odklanja ne samo politični klerikalizem, marveč prav tako vse stare strankarske metode slovenskih klerikalcev. Slovenski župani, ki so bili zadnje dni predmet osobite pozornosti klerikalcev, so pokazali občudovanja vredno disciplino in zavest odgovornosti, da čuvajo jugoslovensko misel in da obranijo naše slovensko ljudstvo pred povratkom žalostnih časov klerikalne in separatistične strahovlade. Ob njihovi narodni zavesti so se razbile vse vabe, prav tako pa so odločno zavrnili tudi vse grožnje, ki so obsegale ves register klerikalnega terorja od preganjanja pa do pekla.

Volilna komisija je poslovala v posvetovalniški ljubljanskega magistrata. Volitve so se vršile od 8. zjutraj do 8. zvečer. Velik je bil naval v dopoldanskih urah in že popoldne je bilo jasno,

da so klerikalci za en poraz bogatejši. Napeli so vse sile, da bi dosegli vsaj časten poraz, toda nacionalna fronta je odbila sleherni naval. V popoldanskih urah so klerikalni generali in kandidati izginili ter se po večini odpeljali domov, da bi ne bili priče najnovejše manifestacije jugoslovanske nacionalne zavesti slovenskega ljudstva.

Ob 8. zvečer je volilna komisija zaključila glasovanje in objavila rezultat:

Volilnih upravičencev je bilo 429, volilo je vsega volilcev 407, volilna udeležba je torej znašala 94.87 odstotka.

Lista JNS je dobila 321 glasov in s tem vse tri mandate.

Klerikalna lista je dobila vsega 86 glasov in je ostala brez mandata.

Po končanih volitvah so prispeli na magistrat novozvoljeni senatorji gg. dr. Drago Marušič, dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj. Mnogi, ki je čakala pred magistratom na objavo izida volitev, je privedla voditelj nacionalne fronte navdušene ovacije. Predsednik volilne komisije državni svetnik dr. Svetek je čestital novozvoljenim senatorjem ter jim izročil službena potrdila, da so pravilno izvoljeni v senat. Občinstvo je proglasilo izida volitev sprejelo z velikim aplavzom in največjim zadovoljstvom nad porazom zadnjih ostankov klerikalne vojske.

Zahvala volilcem!

Vsem volilcem, ki so nam danes izkazali svoje zaupanje ter so s svojo samozavestjo, odločnostjo in disciplino pripomogli k sijajni zmagi nacionalne liste, izrekamo svojo iskreno zahvalo.

Čuvajmo Jugoslavijo!

LJUBLJANA, dne 3. februarja 1935.

Senatorji:

Dr. Drago Marušič, minister socialne politike in narodnega zdravja;
Dr. Albert Kramer, minister n. r.;
Ivan Pucelj, minister n. r.;

Namestniki:

Dr. Milan Gorišek, župan;
Fran Janžekovič, banovinski svetnik in župan;
Dr. Dinko Puc, župan.

Izidi v drugih banovinah

Službeni komunikacije o izidu senatskih volitev — Udeležba je bila povsod zelo velika, čeprav v drugih banovinah ni bilo opozicijskih kandidatur

Beograd, 4. februarja. p. Sinoči ob 21. je bil izdan naslednji komunikacija o izidu včerajšnjih senatskih dopolnilnih volitev:

Dunavska banovina: volilnih upravičencev 923, glasovalo je 895 volilcev, t. j. 97.2 odstotka. Izvoljeni so: Bogoljub Jevtić, ministrijski predsednik in zunanji minister, Milan Marjanović, bivši senator, in Anton Vidaković, bivši senator.

Moravska banovina: volilnih upravičencev 842, volilo je 817 volilcev, t. j. 96.7 odstotka. Izvoljeni so: Velimir Popović, notranji minister, Krsto Simonović, minister v p., bivši senator, Krsto Radovanović, bivši sodnik kasacijskega sodišča v Beogradu, in dr. Dušan Stević, zdravnik iz Pirota.

Vardarska banovina: volilnih upravičencev 480, volilo je 452 volilcev, t. j. 94.1 odstotka. Izvoljena sta: Jovan Aleksić, direktor gimnazije v p. in bivši narodni poslanec, prota Serafin Krstić, bivši senator.

Drinska banovina: volilnih upravičencev 525, volilo je 483 volilcev, t. j. 92 odstotka. Izvoljeni so: Atanasije So-

la, bivši minister in senator, Pavle Vujić, bivši senator, in Ivo Vranić, banovinski svetnik iz Sarajeva.

Zetska banovina: Volilnih upravičencev 338, volilo je 270 volilcev, t. j. 79.8 odstotka. Izvoljeni so: Matko Radulović, bivši senator, Djuro Vukotić, predsednik okrožnega sodišča v p., in Andra Kujundžić, narodni poslanec.

Savska banovina: volilnih upravičencev 663, volilo je 615 volilcev, t. j. 93 odstotka. Izvoljena sta dr. Josip Nemec, bivši senator, in Peter Teslić, bivši senator.

Dravska banovina: volilnih upravičencev 429, volilo je 407 volilcev, t. j. 94.87 odstotka. Za listo z nosilcem dr. Marušičem je bilo oddanih 321 glasov, za listo z nosilcem Zebotom pa 86. Izvoljeni so vsi trije kandidati s prve liste, in sicer dr. Drago Marušič, minister za socialno politiko in narodno zdravje, minister n. r. dr. Kramer in minister n. r. Ivan Pucelj.

Vrbska banovina: volilnih upravičencev 211, volilo je 195 volilcev, t. j. 92 odstotka. Izvoljena sta dr. Vaso Glušac, bivši senator, in Asimbeg Alibegović, bivši senator.

Primorska banovina: volilnih upravičencev 145, volilo je 122 volilcev, t. j. 84 odstotka. Izvoljen je dr. Grgrur Budislav Andjelinić, narodni poslanec.

★

Kakor je iz komunikacije razvidno, je bila največja udeležba v dunavski banovini, kjer je znašala 97.2 odstotka, najmanjša pa v zetski banovini, kjer je znašala samo 79.8 odstotka. V vseh drugih banovinah je znašala volilna udeležba nad 90 odstotkov z izjemo primorske, koder znaša 84. Manjša volilna udeležba v zetski in primorski banovini je posledica snežnih zametov, zaradi česar mnogi volilci niso mogli izvršiti svoje volilne pravice.

Napredovanja na univerzi

Beograd, 4. februarja. AA. V imenu Nj. Vel. kralja Petra II. z ukazom kr. namestništva in na predlog prosvetnega ministra so povisani:

1. skupino 1. stopnje dr. Evgen Kanaky, redni profesor univerze v Ljubljani.
2. skupino 2. stopnje dr. Viktor Korosec, redni profesor univerze v Ljubljani.
3. skupino 2. stopnje dr. Balduin Sarija, izredni profesor univerze v Ljubljani.

Upokojuje se dr. Fran Eher, redni profesor univerze v Ljubljani.

Nova vojaška atašea

Beograd, 4. februarja. p. S kraljevim ukazom sta na predlog ministra vojske in mornarice imenovana za vojaškega atašea v Rimu artiljerijski generalstabsni podpolkovnik Stojadin Milenković, dosedaj načelnik štaba bregalniške divizije, za vojnega atašea v Albaniji in Grčiji s sedežem v Tirani pa generalstabsni pešadijski podpolkovnik Ljubomir Petrović, dosedaj načelnik štaba bosanske divizije.

Branislav Nušić obišče Sofijo

Beograd, 4. februarja. p. Tukaj se vrše velike priprave za sprejem jugoslovanskega književnika Branislava Nušića, ki bo kot gost sofijskega Narodnega gledališča. Penkluba in Bolgarsko-jugoslovanske lige prisostvoval vpriporitvi svoje komedije »Ljalošena rodbina«.

Upanje na boljše čase

Beograd, 4. februarja. p. V teku minlega meseca je izkazal promet na beograjski borzi velik porast in to v taki meri, da je dva in polkrat večji, kakor v najboljših mesecih v teku zadnjih štirih let. Borza je, kakor znano, ogledalo celokupnega gospodarskega in finančnega življenja. Zaradi tega je ta porast prometa najboljši simptom naglage in sigurnega povečanja zaupanja. Odlično razpoloženje, ki se manifestira na borzi z veliko hauso državnih papirjev in v zadovoljstvu, s katerim so bili sprejeti finančni ukrepi vlade, dopuščajo najboljše nade za bodoči razvoj našega gospodarskega in finančnega položaja.

Zakon o narodnih parkih

Beograd, 4. februarja. p. Odušek za gozdarstvo pri ministru za šume in rude je izdelal načrt zakona o pogozditvi goščav na državnih posestvih in gozdovih ter načrt zakona o narodnih parkih. Po tem zakonu bodo večji kompleksi v raznih pokrajinah države pretvorjeni v narodne parke. Oba zakonska predloga sta bila dostavljena v proučitev zainteresiranim ministrstvom in vsem direktorjem šum.

Sklicanje razorožitvenega odbora

Zeneva, 4. februarja. AA. Sestanek odbora za sestavo splošnih določb razorožitvene konvencije, enega izmed najvažnejših organizmov konference za omejitve oboroževanja, ki stopi jutri v svoje četrto leto, je določen za 18. februar. Odbor bo proučeval načrt Litvinova o ustanovitvi stalnega razorožitvenega odbora in o morebitni preureditvi te konference v stalno mirovno konferenco.

Zopet potres v Turčiji

Carigrad, 3. februarja. AA. Sinoči so zabeležili 12 novih potresnih sunkov na otokih v Marmarskem morju. Trije izmed teh sunkov so bili nekoliko močnejši.

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved za torek: Spremenljivo, možnost padavin, temperatura nesigurna.

Sporazum v Londonu

Francija in Anglija sta se sporazumeli o vseh osnovah nadaljnje akcije za pomirjenje Evrope

Pariz, 4. februarja. AA. Havas poroča, da je bil med Anglijo in Francijo dosežen naslednji sporazum:
Velika Britanija in Francija ponujata Nemčiji:

1. Dokončno ukinitve vojaških določb versajske mirovne pogodbe, izvenrednih določb o demilitariziranem pasu na levem bregu Rena.

2. Nadomestitev teh določb s splošnim sporazumom o omejitvi oboroževanja, ki bo vpošteval bistvena načela izjave od decembra 1932 o enakopravnosti Nemčije in načela varnosti.

3. Nemčija pristane na soudeležbo v podunavskem in vzhodnem paktu in na vrnitve v Društvo narodov.

Francija in Anglija bosta sklenili konvencijo o letalski obrambi, ki jo bosta predložili Italiji, Nemčiji in Belgiji, da tudi one pristopijo k tej konvenciji. Izrečno poudarjajo, da konvencija ne bi prav nič izgubila svojega pomena, če Nemčija ne bi hotela pristopiti.

Francoski komentarji

Pariz, 4. februarja. AA. Novica o sporazumu med francoskimi in britanskimi ministri v Londonu je prišla v Pariz snoči tako pozno, da je današnji jutranjki niso več utegnili izdatno komentirati. Toda po velikih naslovih in podnaslovih, pod katerimi priložujejo listi najnovejšje londonske vesti, se da sklepati, da vlada v Parizu veliko zadovoljstvo, saj so komentarji listov najrazličnejših političnih smeri enako zadovoljni. Prav tako kakor konservativni »Echo de paris« je zadovoljen tudi glavni organ socialistov.

Se največ komentarja je utegnil napisati »Excelsior«. List pravi med drugim: Gg. Flandin in Laval se ne bosta vrnila praznih rok v Pariz. Francoski in britanski ministri so se sporazumeli glede besedila protokola, čigar vsebina ne pušča nikakega dvoma o odločnosti obeh vlad, da skupno nadaljujeta svoje delo za spravo med posameznimi evropskimi narodi. Če ne pride v poslednjem trenutku do nepričakovanih težkoč, smemo reči, da bodo danes Evropi zasijale nove in lepše nade v utrditvi splošnega mira. Nihče ne bo mogel več reči, da postavljata Francija in Velika Britanija Nemčiji nesprejemljive pogoje. Vsak nepristranski opazovalec bo moral priznati po eni strani dobro voljo Francije in Velike Britanije, po drugi strani pa to, da bi tisti, ki bi odklonili francosko-britanske predloge, si nakopali usodno odgovornost, tako s stališča svo-

je lastne države, kakor s stališča splošnega mira in sporazuma.

»Oeuvre« pravi med drugim: Včerajšnji dan bo zapisan kot eden najpomembnejših datumov v diplomatski zgodovini Evrope. Ta dan bo simbol pomembnega preobrata v politiki Velike Britanije in triumfa pravične teze, ki jo je propovedovala Francija. Dosegla se je najbolj posrečena ureditve, ki si jo moremo misliti, ne da bi Nemčija trpela le najmanjšo krivico. Na Nemčiji je zdaj, ali hoče pristopiti k sporazumu, ki ni naperjen proti nikomur in ki bo toliko prispeval k miru in blagostanju na naši celini.

»Echo de Paris« pravi, da je treba doseženi sporazum pozdraviti, ker, kakor vse kaže, ne ovira svobode francoske opredelitve v vojaškem in diplomatskem pogledu.

Glavni organ socialistov pa pravi, da so prve vesti o sporazumu napravile dober vtis in da je treba doseženo ureditve stvari smatrati za zadovoljivo, pod pogojem seveda, če se bo mogla do konca izvesti.

Simonov govor v radiju

London, 4. februarja. AA. Britanski zunanji minister sir John Simon je imel sinoči govor v radiju v zvezi s sestankom med britanskimi in francoskimi ministri v Londonu. Zastran poročva za varnost pred letalskimi napadi je sir John Simon izjavil: Nobena izmed dosedanjih pogodb nam ne daje pravice, da bi zahtevali pomoči pri katerikoli kontinentalni državi, če bi nas nekdo neizvnan napadel iz zraka. Novi načrt nam zdaj daje prvo možnost takšnega poročva. V Locarnu smo sprejeli obveznosti, ki niso popolnoma jasno opredeljene. Ta novi diplomatski dogovor pa popolnoma jasno odreja vse za primer, da bi ena izmed držav-podpisnic postala žrtev letalskega napada; druga država podpisnica ji ima takoj priložiti na pomoč s svojimi letalskimi močmi.

Sporazum o tem načrtu bo onemogočil vsak nepričakovan in izzven letalski napad.

V nadaljnjem poteku svojega govora je sir John Simon naglasil, da so v londonskih razgovorih ravnali z Nemčijo tako, kakor sama želi in tako kakor je treba, to je, kakor z državo, ki je popolnoma enakovredna drugim državam. Sir John Simon je svoj govor zaključil s besedami: Poskusili smo vse, da zagotovimo mir in da odstranimo strah, ki Evropo že tako dolgo mori.

Na Madžarskem vre

Splošno nezadovoljstvo z Gömbösovim režimom je zajelo tudi vladne kroge — Mladina zahteva obsežne reforme

Budimpešta, 4. februarja. V političnem življenju Madžarske vre še vedno. Na vsej desnici parlamenta vlada popolna negotovost, in sicer ne samo v vladni stranki, temveč tudi v krščansko-socialni gospodarski stranki, ki običajno podpira vlado. Gotovo je toliko, da ministrski predsednik Gömbös ne obvešča o svojih bližnjih načrtih niti svojih najbolj intimnih prijateljev. Položaj je slej ko prej napet. Danes je ministrski predsednik sprejel tako zvan reformno generacijo, politično od-

ločno gospodarsko organizacijo, ki izhaja v glavnem iz visokošolske mladine in objavlja svoja načela v listu »Új Magyar-ság«, glasilu poslanca Mylotaja. Danes je reformna generacija izdala lepak z zelo ostrim besedilom. Mladina zahteva reformo veleposestev, smotno kolonizacijo, ureditve razmerja med delovnim kapitalom ter discipliniranje kartelov, bank itd. Poziv reformne generacije je povsod izzval veliko pozornost.

Vstaja v Urugvaju

Revolucionarni pokret se vedno bolj širi — Vladne čete so deloma v defenzivi in prehajajo k upornikom

Buenos Aires, 4. februarja. AA. Revolucija v Urugvaju besni z vso silo. Vladne čete so se morale umakniti. O najnovejših dogodkih poročajo, da so uporniki sestrelili tudi neko letalo vladnih čet. Pilot je bil ranjen. Major Uru-tia, ki so ga napadle močnejše uporniške čete, se umika. V Montevideu se je en polk uprl, vendar pa so ga hitro premagali. Glavna moč upornikov koraka proti jugu države. Uporniki so dobro oboroženi, vendar mislijo, da je večji del vojske ostal zvest vladni. V Montevideu so doslej aretirali okoli 2000 oseb. Urugvajska vlada upa, da bo zaustavila uporniško gibanje. Po drugih vesteh se je mnogo diakov pridružil revolucionarjem. V pokrajino Artigas

sta vdrla na čelu svojih pristašev general Artigas in bivši poslanec Brum, ki sta doslej živela v izgnanstvu.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize (z všteto premijo 28.5 odotot.). Amsterdam 2970.71 — 2985.51, Berlin 17.56.08—1769.96, Bruselj 1024.91—1029.97, Curih 1421.01 — 1423.08, London 216.07—217.12, New York 4391.03 — 4427.35, Pariz 289.60 — 291.53, Pariz 183.37 — 184.88, Trst 378.53 — 376.72, Avstrijski šiling v privatnem kliringu 8.10—8.20.

INOZEMSKE BORZE.

Curih, 4. februarja. Beograd 7.02, Pariz 20.38, London 15.17, New York 211.5, Bruselj 72.126, Milan 26.23, Madrid 42.225, Amsterdam 209.05, Berlin 124.05, Dunaj 57.50, Pariz 12.901, Varšava 56.325, Buharesta 2.06.

ZASEDANJE BANOVINSKEGA SVETA DRAVSKE BANOVINE

Počastitev spomina blagopokojnega kralja mučenika — Ekspoze o novem banovinskem proračunu

Ljubljana, 4. februarja.

Danes ob 9.50 se je sestel banski svet dravske banovine k svojemu šestemu rednemu zasedanju. Pred prehodom na dnevni red je banski svetnik g. Seneković prečital odlok o sklicanju banskega sveta, odredil dnevni red in povedal, da ga je ban dr. Marušič imenoval za delovodjo. Nato je prečital imena navzočih banskih svetnikov.

Namestnik bana podban dr. Pickmajer je ugotovil sklepčnost banskega sveta ter prešel takoj na dnevni red. Najstarejši banski svetnik g. Gajšek je prečital ustanovno brzojavko Nj. Vel. kralju Petru II. Vsi navzoči so poslušali čitanje brzojavke stoje. Udanostna brzojavka je bila poslana tudi Nj. Visočanstvu namestniku knezu Pavlu in namestniku, pozdravne brzojavke pa predsedniku ministrskega sveta in ministru za zunanje zadeve Bogoljubu Jeftiću, ministru za notranje zadeve Velimirju Popoviću in finančnemu ministru dr. Milanu Stojadinoviću.

Ekspoze namestnika bana

Iz obširnega ekspozeja namestnika bana g. dr. Pickmajerja posnemamo samo glavne misli in podatke. Najprej je namestnik bana v toplih besedah počastil spomin kralja mučenika, omenjajoč, da bi tudi dravska banovina na viden in dostojen način ovekovečila spomin velikega kraljevega viteza, državnika in mirovtorca, s tem, da mu postavi impozanten spomenik. Poleg likovnega spomenika naj bi se v Ljubljani zgradila tudi bolnica, ki bi dohila ime po blagopokojnem kralju. S tem bi bilo zlasti naše trpeče ljudstvo trajno povezano z velikim pokojnikom, bolnica bi pa ostala še pozni rodovom simbol njegove srčne dobrote in plemenitosti. V ta namen je v letošnjem banovinskem proračunu predvidena vsota 250.000 Din kot obrok, ki bi se ponavljal v vsakoletnih proračunih tako dolgo, da bo zbrana za kritje gradbenih stroškov potrebna glavica.

Novi banovinski proračun

Potem je prešel namestnik bana na novi proračun, ki izkazuje 88.690.517 Din izdatkov in ravno toliko dohodkov ter je napravil tekočemu proračunu večji za Din 3.535.000. Poleg tega se je pokazala potreba, da sta se uvedla še poseben kmetijski sklad z lastnimi dohodki 1.400.000 Din in cestni sklad 7.380.000 Din lastnih dohodkov, tako da znaša celotni proračun brez lastnih dohodkov, zavodov in ustanov 97.470.517 Din. Ako primerjamo novi proračun s prejšnjim, je še veliko manjši od odobrenih prvih treh banovinskih proračunov ter odgovarja približno proračunskim predlogom, ki so bili lani in predlanskim predlagani finančnemu ministru.

Povišanje je diktirala v glavnem težnja banske uprave, da se razbremenijo preobremenjene občine in sreski cestni odbori. Mislije se v prvi vrsti občine, ki imajo nad 100% doklad. Drugi poviški rezultirajo iz povišanih prispevkov za elektrifikacijo (250.000) iz postavke za tečaj za občinske uslužbence (120.000) zvišanih prispevkov za pospeševanje kmetijstva in regulacijo ter povečanje dotacije bolnicam iz potrebe lažje brige za tuberkulozne, za zavod za slepo dečo in za hiralnice.

Če proučujemo v splošnem gibanje banovinskih proračunov, se moremo spomniti na nekatera važna dejstva, ki so na višino proračunov odločujoče vplivala. Ta so:

1. s 1. aprilom 1931 so prešle splošna državna bolnica, bolnica za ženske bolezni, za duševne bolezni na Studencu in v Novem Celju zopet na državni proračun s približno 15 do 17.000.000 dotacij, za kolikor se je razbremenil banovinski proračun in radi česar se je naravno proračun znižal. Na drugi strani je imelo to za posledico znižanje odnosa izpad državnih dotacij.

2. V proračunu 1931/32 je prevzela banovina vse izdatke prvega in drugega poglavja sreskih cestnih odborov, dočim je krila prej redoma dve tretjini izdatkov po teh poglavjih. Hkrati je odpravila kuluk za banovino, ki je bil proračunom po svojem finančnem efektu na 16.000.000 Din. Namestu tega je uvedla nadomestno cestno doklado. S tem prenosom se je pokazal izreden uspeh v baš kar omenjeni smeri izenačenja javnih bremen v banovini. Velika razpetost med dokladi v posameznih sreskih se je znatno zmanjšala.

3. V naslednjem letu se je uvedel poseben nedostojni fond, ki se dotira s posebnimi izrednimi davčninami in ki je mišljen kot začasen, a predstavlja važen del banovinske davčne politike ter je naravno dopolnilo rednega proračuna. O nujnosti, ki so vodile do ustanovitve tega sklada, se je razpravljalo že pri njega uvedbi. Njega socialni pomen je izven dvoma. Isto velja za banovinski sklad za javna dela, ki je stopil v veljavo lani 20. maja.

4. Drugo važno dejstvo je sprememba trošarskega zakona, ki je stopila v veljavo 20 dni po začetku tretjega banovinskega proračuna in mu odtegnila približno 20.000.000 Din dohodkov. Ta izpad je napravil globoko vrzel v banovinskih finančah, ki se čuti ves čas.

Za razumevanje finančne politike dravske banovine se je treba poglobiti v njen finančni položaj ter v njeno odvisnost od državne finančne politike in indirektno tudi od občinske in sreskih cestnih odborov. Banovina ne more voditi čisto samostojne finančne politike, temveč je odvisna od državne splošne in finančne politike tako glede bremen, kakor tudi glede dohodkov. Enako pa se mora ozirati na finančni položaj občin in sreskih cestnih odborov ter upoštevati njihovo finančno močnost in njih potrebe. Poleg nalog, ki

so banovini naložene po zakonu o banski upravi in drugih zakonih, je banovina po svojih funkcijah in kompetencah oni faktor, ki je poklican, da v prvi vrsti povzdigne banovino v vseh oziirih. Kompletirati mora iz gospodarskega, kulturnega in socialnega področja državne izdatke, ki bi se sicer morali kriti iz državne proračuna, pa niso tam predvideni ali vsaj ne v zadovoljivi višini. Zavedamo se, da s sedanjimi sredstvi in tem sredstvom odgovarjajočim delom naloge banovine vsekakor še niso izčrpane. Zato z intereso pričakujemo zakon o decentralizaciji, ki bo razširil banovinske kompetence, ne samo kar se tiče oblastnih funkcij, temveč tudi s primerno finančno izravnavo dohodkov med državo in samoupravami. Če se pa ozmemo na delo, ki ga je opravila banovina v petih letih, moremo vendar ugotoviti zadovoljiv napredek vseh področij.

Sledil je bežen pregled glavnih del v najvažnejših panogah, kakor sledi iz ekspozejev posameznikov načinov. Pregled nasteva, kaj vse je bilo storjenega za napredek kmetijstva, poljedelstva, živinoreje, mlekarstva vinogradništva in sadjarstva. Na področju tehničnega oddelka je bilo izvršenih poleg manjših 96 večjih tehničnih del, pri katerih je bilo izdanih Din 54.740.000 Din. Da se dvigni kulturni nivo v banovini, je banska uprava stalno podpirala prosvoto, zlasti umetnost in telesno vzgojo naroda. Za posamezne panoge kulture je izdala v petih letih 6.492.000 Din. Mnogo je storila tudi na olju zdravstva, socialne politike ter trgovine in industrije.

Namestnik bana se je zahvalil vsem, ki so pri tem sodelovali. Če pogledamo sedanjí proračun, pridemo do zaključka, da se skoraj noben izdelek brez škode ne da črtati. V opravičilo banovinskih izdatkov je navedel namestnik bana nekaj dejstev. Povdaril je, da tvorijo večino izdatkov izdatki za ceste in sicer celih 40%. Banovinske ceste v izmeri 4165 km, prevzete od obeh bivših oblastnih odborov, so za banovino glavno in najtežje breme. Vendar pa ne moremo trditi, da bi bilo na tem polju storjenega preveč ali zadostno. Na 1 km ceste pride samo 3677 Din materialnih in 1489 osebnih izdatkov.

Nadaljnja najvažnejša postavka so izdatki za zdravstvo, za bolnice in zdravstveno službo na deželi. Precejšnji odstotek zavzema tudi postavka pospeševanja kmetijstva. To, kar je bilo storjeno doslej za povzdigo kmetijstva, je smatrati za minimum. Na prosvoto odpade po banovinskih proračunih približno 728%. Seveda pa tudi tem potrebam ni v zadostni meri zadosteno. Mnogo je še znanstvenih ustanov, ki jih še nimamo ali jih ne moremo dovolj podpreti. Pri prosvetnih izdatkih

moramo poudariti razveseljujoče dejstvo, ki ne samo vse izdatke opravičuje, temveč bi upravičilo tudi še mnogo večje, da namreč ljudstvo potrebo po izobrazbi, po šoli, čuti in da je minil čas, ko se je je branilo. Ogrone so naloge, ki zadevajo banovino na polju socialne politike. Tu se je najbolj čutilo, da imamo premalo sredstev. Potrebovali bi jih najmanj dvakrat ali trikrat toliko, da bi mogli omiliti bedo. Razmere so še vedno take, da na bednostni sklad ne moremo resignirati.

Osební izdatki po vseh resorih se gibljejo okoli 18 do 20% vsega proračuna, dočim zavzemajo v državnem proračunu 50,56 odst. Kar se tiče prejemkov banovinskega uradništva, je isto popolnoma izenačeno s prejemki državnih uradnikov, ki ne presegajo eksistenčnega minimuma. Važno je ugotoviti, da odpade na administrativne izdatke samo 6,46% vseh izdatkov.

Težišče banovinskih financ je seveda na davčninah. Dotacij, lahko rečemo, skoraj ni več. Z zneskom, ki je v letošnjem proračunu, hočemo opozorjati, da je vendarle dolžnost države, da prispeva k banovinskemu proračunu, ker je mnoga bremena prevajala na banovino. Od davščin so na prvem mestu doklade k direktnim davkom, katerih delež je zavzel v zdajšnjem proračunu 60% vseh davščin. Krivica za posameznega davčnega zavezanca leži v tem, da se zajamejo različni viri enakomerno in tudi pri istem davčnem viru posamezniki različno. In baš v tej neenakosti leži velika krivica in upravičena stalna bojazen davčnega zavezanca. Obenem pa se tako izpreverijo kardinalna davčna načela, da morajo biti bremen za vse enaka in ne smejo ogroziti eksistenčne in pridobitne možnosti. Upoštevajoč to okolnost in sedanje gospodarske prilike, je namestnik bana sklenil znižati doklade k direktnim davkom in sicer za 15%, kar znaša pri celotni obremenitvi okrog Din 12.000.000.

Končno se je namestnik bana dotaknil še občinskih ter financ sreskih cestnih odborov, ki jih banska uprava nadzoruje. Zelja banske uprave je, da bodi tudi občinska finančna politika v pravem soglasju s splošno finančno politiko ter da povsod ustreza davčni moči davčnih zavezanec. V sedanjem proračunu je znesek 2.850.000 Din, s katerim bo pomagala banovina onim občinam, ki imajo nad 100% doklado ter sreskim cestnim odborom s 15% doklado. Preteklo je prvo leto, odkar je bila izvršena komasacija občin, ki je reducirala njih število od 1065 na 367. Ze sedaj se opažajo uspehi te reforme. Splošni povprečni nivo občinskih doklad se je kljub reformi ali pa morda ravno zato nekoliko znižal, dočim je bilo splošno povprečje občinskih doklad predlanskim približno 74%, je padlo lani na 72%.

Seja obč. odbora je v splošnem potekla zelo lepo, debata je bila stvarna in je pokazala veliko pozornost obč. odborov in za pereča vprašanja gospodarskega in socialnega značaja tako občine same kakor vsega prebivalstva.

Fran Stupica

Ljubljana, 4. februarja.

V 66. letu starosti je v petek ponoči nenadoma preminul ugledni in zaslužni ljubljanski veletrgovec z železnino g. Fran Stupica. Smrt ga je iztrgala iz življenja baš en dan popreje, ko bi imel praznovati s svojo soprogo Irmo srebrno poroko.

Pokojni Franc Stupica je igral v naših gospodarskih pa tudi v narodnih organizacijah prav vidno vlogo. Rodil se je pokojnik v Viru v kamniškem okraju in so ga domači po končani osnovni šoli poslali na gimnazijo v Ljubljano. Pozneje je Franc prestopil v priznano Mahrovo šolo, kajti ni ga veselil klasični študij, marveč se je hotel posvetiti trgovstvu. Trgovine se je praktično izučil v znani Hammerschmidtovi trgovini prav v istih prostorih, kjer je imel do konca svojega življenja lastno trgovino. Osamosvojil se je že l. 1893 in je predlanskim praznoval 40 letnico obstoja lastne trgovine. S svojo podjetnostjo in solidnostjo je nekdanjo trgovino izredno povzdignil in jo razširil v vsakem pogledu.

V svojem plodonosnem življenju je bil pokojnik med ustanovitelji »Tiv. govskega lista«. Trgovske akademije in Trgovskega doma. Sodeloval je dolgo vrsto let v gremiju trgovcev in bil od l. 1922 do 1926 njegov načelnik. Narodna banka ga je postavila za člana eskontnega odbora ljubljanske podružnice, na ljubljanski borzi je bil v razsodišču, bil je tudi odbornik OUZD. Pokojni Franc Stupica je bil med ustanovitelji ljubljanskega velesejma, ustanovil je centralno nakupovalnico za staro železo, v Lescah na Gorenškem pa tvornico verig, ki je doživela v stroki velik razmah.

Kakor je bil sicer pokojnik zaposlen v svoji trgovski stroki, pa je vendarle našel dovolj časa in volje za udeleževanje tudi v naših narodnih in kulturnih organizacijah. Bil je med ustanovitelji in poborniki Jadranske straže, kjer je bil podpredsednik oblastnega odbora. Dejanjsko in gmotno pa je podpiral tudi druga narodna in patriotična društva.

Tako nenadno umrli velezaslužni mož zapuša žalujočo soprogo Irmo, dva sinova in pa hčerko. Pokojnemu Francu Stupici bodi ohranjen časten spomin, žalujočim pa veljaj tudi naše iskreno sožalje!

Dr. Zbašnik umrl

Ljubljana, 4. februarja.

V nedeljo okrog 13. je za vedno zatisnil trudne oči priznani naš kulturni delavec, dvorni svetnik in pisatelj dr. Fran Zbašnik. Pokojnik je dosegel starost skoro 80 let.

Rodil se je dr. Fran Zbašnik v Dolenji vasi pri Ribnici in je tam obiskoval tudi osnovno šolo. Pozneje je odšel v solo v Kočevje, gimnazijo pa je študiral v Ljubljani. Na visoko šolo je odšel v Gradec, kjer je bil l. 1883 promoviran za doktorja prava. Služboval je najprej pri deželni sodišču v Ljubljani, nato je bil nekaj let v politični službi, potem pa je postal ravnatelj uradov deželnega odbora, nakar je prešel po prevratu spet državno službo.

Dr. Zbašnik se je pričel že zgodaj literarno udeleževati. Priobčeval je svoje pesniške prevence že v Stritarjevem Zvonu, največ svojih črtic in povesti pa je napisal za Ljubljanski Zvon ter je bil od l. 1903 do l. 1909 tudi urednik te odlične literarne revije. Ze več let popreje je bil dr. Zbašnik tudi urednik službene »Laibacher Zeitung«. Pri »Ljubljanskem Zvonu« je sodeloval več nego 10 let tudi kot stalni referent o predstavah ljubljanskega gledališča. Veliko svojih del je objavil dr. Zbašnik v zabavni knjižnici Slovenske Maticе, več njegovih del pa je založila tudi Družba sv. Mohorja. Pokojnik je bil tudi sodrudi Govekarjevega »Slovana«, tržaške »Slovenke«, »Domačega Prijatelja« in pa domača vseh naših dnevnikov, zlasti tudi »Slovenskega Naroda«.

Dr. Fran Zbašnik je bil še do pred leti prav trdnega zdravja. Navzlic visoki starosti se je rad sprehajal v družbi soproge ge. Tilke po mestnih ulicah in opazoval napredek Ljubljane. Zadnje čase je niral in zdaj mirno zaspal za vedno. Pogreb odličnega pokojnika bo danes ob 16. iz hiše žalosti v Beethovnovi ulici 9 na pokopališču k sv. Križu, kjer ga polože v družinsko grobnico.

Spomin na dr. Frana Zbašnika bo ostal trajno živ med našim narodom, saj si je postavil s svojimi deli sam najlepši spomenik.

Proračun novomeške občine

Novo mesto, 2. februarja.

Proračunska seja novomeške občine, ki je bila deloma prav živahna, se je vršila 22. januarja v mestni posvetovalnici. Ze takoj pri otvoritvi je predsednik dr. Josip Režek naglasil, da se je s proračunom bavil že gospodarski odsek, ki se je v to svrhu večkrat sestel k sejam in da so se pri sestavi proračuna upoštevale vse možnosti, da se isti obdrži vsaj na stari višini, kljub naraščajočim novim vsakoletnim potrebam in izdatkom. Za tem je otvoril k proračunu generalno debato.

K besedi se je oglasil odbornik g. A. Kavšek, ki je predlagal, da se kot prva točka proračuna razpravlja o gostaščini, ki zadene pred vsem uradniške sloye in druge socialno šibkejše. Temu je ugovarjal odbornik g. J. Paučič in predlagal, da se glasuje od postavke do postavke, kar se je sprejelo. Razen malenkostnih korektur pri izdatkih, znaša celotni proračun za leto 1935/36. Din 1.110.362 rednih dohodkov je Din 304.650, izdatkov Din 805.708. Ti se bodo krili s 65 % občinskimi dokladi od skupnega predpisa Din 485.194, nadalje s trošarino na vino, pivo in žganje, govedo, prašiče in drobnico (da okrog Din 700.000), 5 % gostaščino (64.000 Din) in takso na reklame in izložbe (Din 19.000). Najbolj pereča točka proračuna je bila, kot že omenjeno, gostaščina, proti kateri je nastopilo skoraj polovica odbornikov. Odbornik g. S. Jarec je pri tej točki v imenu svojih tovarišev predlagal, da se gostaščina odpravi, namestu nje pa uvede trošarina na razsvetljavo in sicer od kw Din 0,75. Po računskih ugotovitvah bi dal najslabši mesec v letu 73.000 kw. Ta nova trošarina bi po govornikovem mnenju in računih vrgla mestni blagajni ravno toliko, kakor pa gostaščina, vendar pa ne bi bili pri tem toliko prizadeti revni sloyi, kakor pa so z gostaščino. Proti temu predlogu je takoj nastopil odbornik g. Paučič, ki je naglasil, da se s predlogom g. Jareca in tovarišev nikakor ne strinja, ker je proti temu, da bi občina uvažala nove davčnine.

V živahno debato je poseglo več odbornikov, med njimi gg. A. Kavšek, J. Kralje, E. Kastelic itd. Končno pa je bila gostaščina vendarle izglasovana. Zaključek zanimive proračunske razprave je bil vodovodni proračun z Din 265.500 dohodki in Din 282.200 izdatkov, ter proračun ubožnega sklada z Din 72.700 dohodki in ravno tolikimi izdatki. Največja postavka pri vodovodnem proračunu je električen pogon, ki stane občino letno 134.000 Din. Ze zaradi same te postavke si občina, želi, da se tim preje uresniči načrt elektrifikacije Dolenjske.

Naše gledališče

Drama.

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek 4. februarja: zaprt.

Torek 5. februarja: zaprt.

Sreda 6. februarja: Vihar v kozarcu. Red A.

Cetrtek 7. februarja: Postrežek. Red B.

Petek 8. februarja: Siromakovo jagnje. Gostovanje v Celju.

Opera.

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek 4. februarja: zaprt.

Torek 5. februarja: Dorica pleše. Red C.

Sreda 6. februarja: Netopir. Red Sreda.

Cetrtek 7. februarja: Štirje grobniki. Red Cetrtek.

Drama.

V drami študirajo dve novi premieri in sicer Goldonijeva komedija »Sluga dveh gospodov« v režiji G. Debeveca, z g. Danešom v naslovni vlogi, ter izvorno delo našega slovenskega pisatelja dr. Ivo Šorlija, ki nosi naslov »Divji ognji«. Delo režira M. Skrbinišek.

Naslednja premiera v operi je Zandonaiova opera »Francesco da Rimini« z go Giungianca in g. Gostičem v glavnih partijah, pod muzikalnim vodstvom ravnatelja g. Poliča in v režiji g. R. Primožiča.

Beleznica

KOLEDAR.

Danes: Ponedeljek 4. februarja katoličani: Andrej Korsini, Daroslav.

DANASJE PRIREDITVE.

Kino Matica: Peer Gynt (samo ob 16.).

Kino Ideal: Podmorski pekel.

Kino Dvor: Pustolovščine Vlasta Buriana.

ZKD: Sv. Anton vseh zaljubljenih patron ob 14.30 v Matici.

Kino siška: Volga v plamenih.

Ljubljanski Sokol, predavanje direktorja dr. Janka Lokarja ob 20.30 v društveni mali dvorani v Narodnem domu.

Ljudska univerza, predavanje dr. Boža Škerlija ob 20. v Delavski zbornici.

Koncert Prškega kvarteta ob 20. v Filharmonični dvorani.

Vajenski dom, nadaljevanje predavanja »Dolina gradov« ob 19.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9, Ramor, Miklošičeva cesta 20, Gartner, Moste, Zaloška cesta.

Trije požari

v dveh dneh

Ljubljana, 4. februarja.

V dveh dneh so nastali v Ljubljani trije požari. Na Svečnico je okrog 7. zjutraj pogorel dvojni kozolec posestnika Ivana Strgarja na Plovidi, Peruzzijskega pot 56. Ogenj je uničil tudi vso kremo, več voz in nekaj orodja, da ima posestnik občutno škodo.

Snoči je pa nastal ogenj v kabini kinematografa Mladinskega doma na Kodeljevem. Pri predvajanju filma »Veselite se življenja« je okrog 10. zvečer nenadoma preskočila iskra na filmski trak, ki se je hipoma vnel in nastala je majhna eksplozija, zaradi česar se je vžgalo še več drugih filmov v kabini. Operater Ivan Smerdel je skušal naglo pogasiti goreči film, kar se mu pa ni posrečilo. Pri gašenju se je precej resno opeklo po desni roki in so ga morali pozepeje prepeljati v bolnico.

Naravno je, da je ogenj povzročil med občinstvom paniko in vsi so drveli proti izhodu. Več ljudi je bilo pritisnjenih k steni, vendar ni nihče odnesel resnejših poškodb. Na pomoč so bili poklicani tudi poklicni gasilci, ki so odhiti z motoriko na Kodeljevo. Gasilci jim ni bilo treba, ker je medtem ogenj že opravičil svoje, uničil vse filme, del aparature in vso notranjo opremo, vendar se ni mogel razširiti, ker je kabina po predpisih močno zidana. Gasilci so morali natakniti plinske maske, da so lahko vdihali v notranjost. Po enournem gašenju so ogenj popolnoma ugasili.

Škoda je precejšnja, ker sta zgorela dva večja filma, ki sta bila v kabini pripravljena, da ju pošljejo nazaj izposojevalnici, zgoreli so pa tudi štirje manjši filmi. Škoda znaša okrog 50.000 Din. Vsi filmi so zavarovani, pa tudi aparatura in vse ostale nepremičnine v kabini so bile zavarovane, da je podjetje krivo za vso škodo.

Malo poprej so bili gasilci pozvani tudi za Bežigrad v Hranilniško ulico 10, kjer so se vnele saje v dimniku. Tja je odšel samo en gasilec in je bil ogenj kmalu pogasjen. Škoda je neznatna.

Iz Celja

— O pesnikovi rasti, prikazani ob pesmih Srečka Kosovega bo predaval g. prof. Stane Melihar iz Celja drevo ob ostalih na ljudskem vseučilišču v risalnici deške meščanske šole. Opozorjamo na to zanimivo predavanje.

— Število brezposelnih še vedno narašča. Dočim je bilo 20. januarja pri celjski ekspoziituri javne borze dela prijavljenih 649 brezposelnih (620 moških in 29 žensk), je to število naraslo do konca meseca na 743 (708 moških in 35 žensk). Delež dobi: 2 tralska mojstra, 1 frizer, tovarniški kovač in hlapec, 3 orožniške kuharice, 1 privatna kuharica in 1 služkinja.

— Obrtniški ples, ki ga je priredilo Slovensko obrtno društvo 1. t. m. v Narodnem domu, je bil dobro obiskan in uspešno aranžiran. Prijetno, animirano razpoloženje je trajalo do jutranjih ur.

— Umrl je v petek v Celju (Sodnijska steza 3) v starosti 69 let zasebnik g. Jakob Knaflic, oče gostilničarke gđ. Angele Knafliceve. Pokojnik je bil značajan, naroden mož, prijeten družabnik in navdušen lovec. V celjski bolnici je istega dne umrla 75letna Ursula Crlikova, mati delavca iz Gaberja pri Celju.

— Združenje trgovcev za mesto Celje je na svoji zadnji seji med drugim razpravljalo tudi o potrebi reforme davčnega zakona in sklenilo naprositi odločilne činitele, da se lani uveljavlji št. 7. zakona o izpremembah in dopolnitvah ukine. S tem paragrafom so bili zlasti trgovalci in obrtniki, ki itak že plačujejo visoko najemnino za stanovanja in lokale, hudo prizadeti. Predlagano je bilo tudi znižanje doseganja previoke davčne stopnje, ki vodi v davčno nemoralo, na zmerno mero, prav tako dopolnilni davek. Nadaljnji predlog je bil stavljen glede kontingentiranja pridobitne po banovinah. Tudi je bila predlagana davčna preosnova in preosnova reklamacijskih odborov, katerih število nikakor ne zadošča. Člani teh odborov naj se določijo po obveznih združenjih in ne imenujejo v nje aktivni uradniki in upokojenci. Potrebno je, da bi se ti važni sklepi kmalu uresničili.

— Žrtve nesreč. V St. Florijanu pri Rogatu je padel našagan hrast v gozdu na 40letnega delavca Antona Stojnška in mu zlomil levo nogo. Te dni je padel 48letni trgoveški potnik Ivan Urbajš iz Celja po stopnicah in si zlomil levo nogo pod koleno. V Hrušovu pri St. Juriju ob Juž. žel. si je 70letna ddnarica Neža Tihičeva pri padcu na zamrznili cesti zlomila levo roko, 40letna ddnarica Amalija Bizjakova v Smartnega ob Paki si je pri padcu na cesti zlomila desno nogo. Desno nogo si je zlomil pri padcu na cesti tudi 14letni šestnikov sin Anton Jelen v Polzele. Voposrednečni se zdravijo v celjski bolnici.

Frank Heller:

Sibirski brzovlak

ROMAN

To je bilo leta 1904. Čez deset let se je vrnil Siegfried Brandstedter z obrazom, okroglim kakor polna luna, in v žepu je imel mnogo listin, ki so se strinjale v naziranjih, da je odlični trgovec. Prišel je še pravočasno, da bi moglo biti očetovo prokletstvo sneto z njegove okrogle glave in da bi mogel prevzeti Brandstedterjevo trgovsko brodogradnjo. Zato bi bila morala postati njegova častihlepnost, veržiti s konzervami. Namestu tega je pa ustanovil tovarno usnjenih izdelkov. Vodi jo je v prvotni svoje domovine, toda ne brez dobička zase. V tretjem letu vojne je bila ustavljena, ker ni bilo več mogoče dobiti za denar sirovine.

To pa ni vzelo Siegfriedu Brandstedterju poguma. Takoj se je začel ozirati po novem polju delovanja in takoj ga je našel. Postal je založnik. Staro gdansko založništvo Gregor Meyer, ki je svoj čas izdajalo dela pesimističnega sina Gdanska, Schoppenhauerja, je bilo zašlo v denarne stiske. Kupil ga je in napolnil svojo okroglo glavo z imeni, ki so mu bila dosedaj tuja: Lessing, Schoppenhauer, Plutarh in mnogo njihovih še neumljivih kolegov. Čez pol leta je spraval ravnotežje v zadeve založništva ter napolnil pisatelje z radostjo in začudenjem s tem, da je izplačeval honorarje, kar je storil Gregor Meyer zelo redko. Da, izplačal je celo zastave. Nasprotno je pa zelo omejil število prostih izvodov.

Koliko prostih izvodov je dobil gospod Schulze? Dobro, več jih ne dobi. A gospod Plutarh?

Sklenjen je bil mir. Siegfried Brandstedter se je razveselil. Končno je zopet lahko poslal na morje svoje ladje, toda tridesetne brodogradnje je rekvirirala vlada, da bi jih izročila zaveznikom. To je bilo žalostno, toda pomagati se ni dalo.

Eno izmed gesel Siegfrieda Brandstedterja je bilo, da je treba izkoristiti vse, tudi nesrečo. Ker pomorski promet, nima pravice do obstoja brez ladij, a vse nemške ladjedelnice so bile preobložene z naročili, je Siegfried Brandstedter takoj spoznal, kaj mora storiti. Sklenil je zgraditi lastno ladjedelnico

in naročil je svojemu upravitelju, naj kupi najlepše zemljišče na bregu Visele. Tovarna usnjenih izdelkov je začela zopet obratovati. Tovarna likerjev je znova polnila z zlato vodo in pomarančami štirioglate steklenice. Založništvo je izdajalo zbrane spise Plutarha, Lessinga in Schoppenhauerja. Ker pa to ni moglo izpolniti vsega dneva delovnega človeka, je kupil Siegfried Brandstedter več gozdov in žago, da bi dobavljale les v bodočo ladjedelnico.

Toda notranji glas mu je šepetal, da v njegovih podjetjih še nekaj manjka. Razmišljal je in kmalu je spoznal, da mu manjka še papirnica. Imeti svoj gozd, pridobivati iz njega les in izdelovati papir, tiskati knjige v lastnem založništvu, vezati jih v svoje usnje, okrepčevati pisatelje z likerjem iz lastne tovarne in razpošiljati njihove proizvode po vsem svetu z lastnimi ladjami, to se je zdelo Siegfriedu Brandstedterju nekaj krasnega in velikega, nekakšen kozmos.

Med tem so pa marke, ki jih je služil, vsak dan izgubljale na vrednosti. Deželo je pretresal mrzlični nemir in bodočnost so zastirali črni oblaki. Toda Siegfried Brandstedter ni mislil na bodočnost ali vsaj ne bolj, nego je bilo treba. S politiko se ni nikoli pečal. Če ga je kdo vprašal, kakšne vere in kakšnega političnega prepričanja je, mu je odgovoril: Man muss arbeiten und abwarten! Treba je delati in čakati.

II.

V zadnjih mesecih je postalo ostražje v Gdansk tuje. Poljaki so vedno očitneje kazali, da smatrajo Gdansk za svoj. Siegfried Brandstedter je imel pri svojih kupcih smolo za smolo in zlasti ena trdka mu je neprestano zastavljala pot. To je bila trdka Vroblevski.

Ta trdka je imela mnogo ugovorov proti delovanju Siegfrieda Brandstedterja, posebno ji je pa bila trn v peti ladjedelnica, ki jo je nameraval zgraditi. Protestirala je, da bi bilo najlepše zemljišče na bregu Visele prodano zasebniku in da bi prišlo v nemške roke. Poudarila je, da bi bilo to velika katastrofa. Narednik v šoli: »Kaj je domovina, redov Krpan?«

»Domovina je moja mati.«

»No, kako bi pa odgovoril ti?«

»Vpraša drugega redova.«

»Domovina je Krpanova mati.«

Najlepši biser v angleški kroni

V Indiji je mnogo rodovitne zemlje, in vendar je umrlo od lakote več milijonov ljudi

Če govorimo o Indiji, pomislimo nehoti na pravljice iz »Jasoč in ene noči«, na maharadže, njihove bajne zaklade, bele palače in slone, na lov na tigre itd. Lice moderne Indije nam je malo znano, pa tudi ni več tako lepo, kakor je bilo ono stare Indije, čeprav je na drugi strani zanimivejša. V moderni Indiji ni več pravljic o maharadžah, ki bi vladali po smrti svojih očetov, v svojih deželah, kajti pravi vladar Indije je glad. Očitno ne prebiva v Indiji stalno, kajti sicer bi kmalu izumrli vsi ljudje. V 19. stoletju je pa lakota opetovano razsajala v Indiji. V prvem četrtletju petkrat in po njenem posetu je umrlo milijon ljudi. V drugem četrtletju je razsajala samo dvakrat in zahtevala pol milijona človeških žrtev, v tretjem četrtletju je razsajala šestkrat in pokosila pet milijonov ljudi, v četrtem pa celo osemkrat in takrat je umrlo po uradnih, gotovo ne povsem točnih podatkih od lakote 26.000.000 revežev.

Vzroke lakote v Indiji bi prav lahko odstranili. Obdelane zemlje je tam 91.600.000 ha, obdelovali bi je pa lahko še 80.000.000 ha. Te zemlje pa ne morejo obdelovati na eni strani zato, ker ni last tistih, ki bi jo radi obdelovali, na drugi strani pa vlada nima za poljedelstvo denarja, saj znašajo stroški za to veliko panogo narodnega gospodarstva 18 krat manj, kakor za armado. Zemlja bi bila rodovitna, če bi jo namakali. Tu bi bila poklicana vlada ukreniti vse potrebno, toda vlada tega ne stori. Od obdelane rodovitne zemlje namakajo redno samo štiri petine, vse drugo pa čaka na dež, ki je v Indiji zelo redek.

Ti podatki so posneti po poročilu vladne komisije sira Johna Simona. Ponašajo se glad prinaša s seboj epidemije in izredno visoko umrljivost. Šef zdravstvenega oddelka v Bengaliji dr. Bentley navaja v svojem poročilu, da zakrivajo 25% vseh smrtnih primerov bolezni, ki veljajo v Evropi za ozdravljive in ki se ne končajo s smrtjo. V velikem delu Bengalije imajo kmetje hrano, od katere so poskušne podgane v petih tednih poginile. Zato je njihova odpornost proti boleznim tako neznatna, da umirajo že pri najmanjšem obolenju. Otroška umrljivost znaša 150 na tisoč, v delavskih okrajih v

Bombayu pa celo 577 na tisoč. Samo polovica rojenih otrok doraste, dočim znaša v Evropi srednja starost človeka 55 let, znaša v Indiji samo 23 let. Izmed 250.000.000 prebivalcev Indije je 229.000.000 nepismenih.

Kraljevska komisija za delo je sestavila poročilo o tem, da si delavci izposojajo denar pod pogojem, da bodo delali, dokler posojila ne izplačajo. Ker se pa plačuje delo zelo slabo, narašča dolg z obrestmi, namestu da bi se zniževal in ti nesrečni delajo potem do smrti samo za hrano. Pogosti so tudi primeri, da upniki s takimi svojimi dolžniki trgujejo, da prodajajo s svojimi terjatvami tudi pravice do dolžnikovega dela. V Indiji so najnižje delavske mezde na svetu. V tem pogledu bi lahko primerjali Indijo samo z Japonsko. Po cenitvah mednarodne komisije ženevskega urada dela je v Indiji 40 milijonov brezposelnih.

Petelini in kapuni kokajo

Učenjaki so začeli z vso vneto proučevati vpliv hormonov in vedno bolj se kaže, kako vladata na dozdnevno čisto kemičnem polju red in organizacija. Hormone bi lahko primerjali z vojakom, ki opravlja enostavna in lahko razumljiva dela. Zopet drugi hormoni pa posegajo v najbolj komplicirane funkcije življenja tako izdatno in tako odločilno, da bi jih lahko primerjali z vojskovodjo ali ravnateljem velike tovarne. Zlasti hormoni, ki jih izloča v kri možganska žleza hipofiza, so poveljniki nad preprostimi hormoni v telesu. Možganska žleza izloča mnogo hormonov iz svojega sprednjega dela, dočim je zadnji del sestavljen večinoma iz živčnega tkiva.

Fiziologi dr. Riddle, dr. Batters in dr. Lahr s Carnegiejevega zavoda v Washingtonu so preiskali en tak hormon, prolactin, in ugotovili, da se mu mora koksahvaliti za kokanje. Vpliv tega hormona je tako velik, da začno kokati tudi petelini in kapuni, če jim vbrizgamo ta hormon. Pa ne samo, da kokajo, temveč se sploh vedo, kakor koklja tudi v tem, da podede druge kure

od gnezda in hočejo sami sedeti na jajcih.

Alimenti za izmišljenega otroka

Pozno je dobila plačilo za svoje grehe neka prebrisanka, ki je prišla pred sodišče v Lvovu, kjer je opeharila pet naivnih mož. Tik pred svetovno vojno je imela ljubavno razmerje z nekim dunajskim častnikom. Ko so vdrli Rusi v Galicijo in je bil Lvov evakuiran, je pobegnila podjetna Berta S. na Dunaj, kjer je kmalu našla svojega bivšega ljubčka in mu povedala, da njuna ljubezen ni ostala brez posledic. Častnik ji je verjel in se zavezal, da bo plačeval alimente za svojega nezakonskega otroka.

Res jih je vestno plačeval do decembra lanskega leta, ko je začel razmišljati o tem, zakaj mu Berta noče pokazati sinčka. Mož se je obrnil na oblasti in tedaj se je izkazalo, da Berta otroka sploh nikoli ni imela. Vest o tem je bila objavljena v listih in ko je javnost zvedela tudi za sleparkino ime, so se javili sodišču še štirje možaki, ki so tudi plačevali alimente za svoje nezakonske otroke, čeprav jih nikoli niso imeli. Vseh pet je Berta spejala na led in vsi so plačevali alimente za otroka, ki ga ni bilo. Sodišče je obsodilo sleparko na tri leta ječe.

Iz Metlike

— Vesel smuk. Naši smučarji so končno vendar prišli na svoj račun in sedaj marljivo izkoriščajo ugodno vreme zadnjih dni. Na položnih bregovih v bližini mesta se prekopavajo začeteniki, a spretnější odhajajo na Gorjance, kjer je smuka res idealna, saj pokriva trdnjše podlago 4 prste pršica. Izredno lepa je tura s sanmi na vrh Gorjancev, od koder je mogoč smuk kar do Novega mesta. Gostom so v mestu seveda sani na razpolago, da je dostop na gorjanski vrh ugodnejši. Te dni nas je obiskala večja smučarska družba iz Ljubljane, ki se kar ni mogla načuditi, da so tako idealni naši smučarski tereni še docela neznani.

— Naročanje »Slovenski Narod«. »Slovenski Narod« posveča veliko pozornost Dolenjski, zlasti pa razkriva posebnosti in poročila o raznih gospodarskih problemih do zadnjega še malo znane Bele Krajine, ter redno prinaša najnovejše vesti iz Metlike, Črnomlja in Semeča. Zaradi te pozornosti je v vseh važnejših belokranjskih kraji že najpogostnejši dnevnik in ima tudi naročnikov vedno več. Nizko mesečno naročnino Din 12 zmoroje tudi revnejši sloji. Ker ga vsi naročniki prejemajo še isti dan dostavljenega na dom, naj ga vsak naročnik in naš prijatelj priporoči vsem svojim znancem in Beli Krajini.

MALI OGLASI

vseh malih oglaših velja beseda 50 para, davek Din 2.— Najmanjši znesek za mali oglaš Din 5.— davek Din 2.— Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu, lahko tudi v zameno. — Za pisemne odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglašje ne priznamo

PROJEKTI

Beseda 50 par, davek 2 Din
Najmanjši znesek 7 Din

ODPADKE OD ŽAGE

Žaganje in bukovca drva dostavljamo na dom — Ivan Šiška, Metelkova ulica št. 4. — Telefon št. 2244. 575

SVEŽE VLOZEN STROČJI FIŽOL

je zdrav, tečen, poceni, za zimski čas posebnost. Samo en poskus zadostuje in ne boste ga mogli pogrešati v vaši kuhinji. Kilogram Din 3.— Sever & Komp., Ljubljana. 11/L

VPELJAN BUFET

napodaj z inventarjem in zalogo po zelo nizki ceni. Prometna točka, sigurna eksistenca, ev. s koncesijo. — Naslov v upravi »Slov. Narod«. 578

IZ ZIMSKE JABOLKA

močnagar, bobovec, bruner itd. vedno v zalogi po konkurenčnih cenah. Pri večjem odjemu znaten popust. Oglejte si sadno razstavo Kmetijske družbe v Ljubljani, Novi trg št. 3. 370

DOJUK

Beseda 50 par, davek 2 Din
Najmanjši znesek 7 Din

KROJNI TEČAJ

dnevni in večerni za šivilje in nešivilje. Kroj je najmodernejši in zelo lahkega sistema. Nešivilje lahko izdelujejo lastno garderobo. Pričetek pričetkom februarja. — Specijalna prirojevna JAZICA KUMELI, Ljubljana, Gledališka 7. 555

NEMŠČINO IN FRANCOŠČINO

od osnovnih začetkov do popolnega obvladanja poučuje strokovna učiteljica. — Beethovnova ulica št. 15, visoko pritičje (v sredi). 528

GLASBA

Beseda 50 par, davek 2 Din
Najmanjši znesek 7 Din

»MUZIKA«

prodaja prvovrstne inozemske klavirje in pianine, tudi preigrane ter popravlja in uglašuje strokovnjaško najceneje — Knafljeva ulica št. 4. 7/L

ZIVAL

Beseda 50 par, davek 2 Din
Najmanjši znesek 7 Din

DVA PSICKA

staro 8 tednov (prilikačevka) - prodam. — Rožna dolina Cesta II, št. 9.

RAZNO

Beseda 50 par, davek 2 Din
Najmanjši znesek 7 Din

DALJNOGLED

»Trieder« prodam. — Kastelic, Marijini trg 3/II. 580

PISARNO

nad kavarno »Evropa« s telefonom takoj oddam. — Telefon 29-52. 579

»RESELILI SMO SE!

iz Tavčarjeve ulice 3 v PASAZO NEBO-TIONICA. — ELEKTROTON d. z. o. z., Plošče, gramofone izposojamo, zamenjavamo, prodajamo in kupujemo.

POVRŠNIKE

bleke, perilo itd., dobre in cene — kupite najbolje pri PRESKEKJU, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14 4/L

Sveže najfinije norveško

RIBJE OLJE

iz lekarne DR. G. PICCOLIJA v Ljubljani — se priporoča bledim in slabotnim osebam 65/T

FRIZERSKI SALON

na peronu glavne kolodvora se priporoča. — Odprto tudi v nedeljah do 2. ure popoldne. 571

KRATER CRN KLAVIR

(Stutzfugel) z angleško mehaniko, v zelo dobrem stanju, takoj prodam zaradi selitve. — Ogledati pod Rožnikom, Cesta I, št. 9, pritičje (vila Jax). —

Zdrav, odbran

KROMPIR

prodaja — dokler zaloga po 50.- Din 100 kilogramov vsako količino

trdka A. VOLK,

LJUBLJANA, Resljeva cesta števil. 24

ZDRUŽENJE TRGOVCEV V LJUBLJANI sporoča, da je preminul gospod

Fran Stupica
veletržec in dolgoletni bivši predsednik
uprave Združenja trgovcev

Pokojnika, tovariša ohranimo za njegovo vestno in požrtvovalno delo v trajnem in hvaležnem spominu.

Uprava.

UPRAVNI SVET IN RAVNATELJSTVO TOVARNE VERIG D. D. V LESCAH PRI BLEDU javljata tužno vest, da je njen soustanovitelj in dolgoletni predsednik, gospod

Fran Stupica
veletrgovec itd.

dne 1. februarja nenadoma preminul.

Blagopokojnega, ki si je za razvoj in procvit našega podjetja pridobil velike zasluge, bomo ohranili v trajnem spominu.

Lesce-Ljubljana, dne 4. februarja 1935.